

Les oliveres monumentals

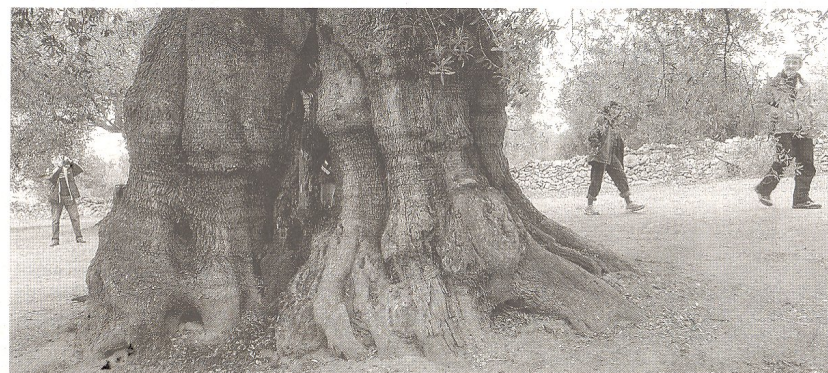

JOSEP GIRONÈS

Escriptor

Massa sovint, el brogit de la política ens impedeix parlar compte d'altres activitats, com la pagesia, que lluita aferrissadament per sobreviure, alhora que aporta aliments a la resta de la comunitat. Per això mateix és necessari que observem què fan els productors agraris per poder tirar endavant.

Una part del paisatge agrari de les Terres de l'Ebre el formen els cultius d'oliveres, uns arbres que, tot sovint, comparteixen espai amb marges i trones, cabanes i barraques, uns elements de suport als conreus i a la pagesia bastits amb la tradicional labor de pedra posada en sec. Algunes d'aquestes oliveres són ben antigues, uns arbres als quals se'ls atorga una edat situada entre els cinc-cents i els dos mil anys. La seva imatge, tan familiar com agradable, s'associa a una activitat que es remunta a temps preterits, la qual ha assortit d'olives i oli moltes generacions. A les nostres contrades, fins fa pocs anys l'olivera vella estava poc valorada, i s'arribava a l'extrem que alguns exemplars van ser arrencats del seu espai vital i venuts a canvi de ben pocs diners. Sortosament, en els darrers anys la societat i l'administració pública han pres consciència del valor

històric, biològic i paisatgístic de les oliveres antigues, cosa que ha portat a procurar evitar el seu espoli o malbaratament.

A la comarca del Montsià, pels voltants d'Ulldecona, s'hi poden trobar plantacions d'oliveres d'aquesta mena, les denominades oliveres mil·lenàries que formen part d'una àrea singular que s'ha volgut preservar i exposar al públic. Efectivament, des fa uns anys s'ha habilitat una zona visitable a la partida de l'Airon, un espai que acull unes dues-centes oliveres, una de les quals, la Farga de l'Airon, catalogada com a arbre monumental per la Generalitat de Catalunya, disposa d'un perímetre al voltant del tronc que fa vuit metres. Paral·lelament, s'ha començat a comercialitzar l'oli procedent d'aquests arbres tan antics.

Aquest producte compta amb un gran valor afegit que li permet oferir al mercat mig litre d'oli verge extra a un cost deu vegades superior a altres olis d'oliva verge extra amb denominació d'origen. Tot plegat resulta un petit luxe per a uns productors que fan sabut oferir el bo i millor del seu treball lligat a les característiques úniques dels vells arbres.

Fa unes setmanes, en el decurs de la passada Festa de l'Oli de la Fatarella, la senyora Antònia Ni-

not, de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries, informà que a la comarca de la Terra Alta s'havien censat unes cent vuitanta-cinc oliveres monumentals. Aquesta recerca d'oliveres monumentals, fomentada des del Consell Comarcal de la Terra Alta, compta amb l'ajut del SOC i dels Fons Europeu, i té com objectius complementar les ja molt belles imatges de la comarca i, alhora, ajudar a comercialitzar l'oli de la zona que es posa al mercat sota la Denominació Protegida Oli de la Terra Alta.

Ja se sap que el preu de venda de l'oli altament qualificat de les nostres terres està molt condicionat per l'oferta d'altres olis procedents de diversos espais geogràfics forans, els quals, malgrat tenir unes característiques organolèptiques

sensiblement diferents, incidenceixen negativament en la sortida comercial de l'oli de la nostra zona. Per això, s'espera que la posada en escena de les oliveres monumentals tingui una incidència positiva en el desenvolupament agrari, que ajudi a augmentar la quantitat de diners que els productors reben pel seu treball i que complementi el treball promocional de les institucions.

Les oliveres monumentals recentment catalogades també han de significar un al·licient turístic afegit per a la comarca, tal com fins ara ho fa l'olivera monumental situada als afores d'Horta de Sant Joan, que té una alçada de més de vuit metres i un perímetre de soca de quinze, a més d'una imatge espectacular. També té el seu atractiu l'olivera de la varietat empeltre situada a la Vall de la Jèpa, a Prat de Comte, amb un perímetre de dotze metres format per dues branques que creixen separades des d'una gran soca.

És probable que les oliveres monumentals que ara es volen posar en valor provinquin de l'edat de ferro, quan aquest cultiu va ser introduït a les nostres terres procedent de les costes fenícies. Des d'aleshores, l'olivera és un dels típics arbres de la Mediterrània, la qual, juntament amb la vinya i els cereals, forma part indestruïble de la nostra cultura agrària i, a partir d'ara, també de les nostres millors imatges promocionals.

A la comarca de la Terra Alta s'han censat unes cent vuitanta-cinc oliveres monumentals